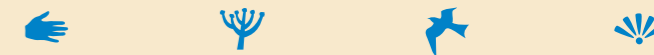

HET ADERWINKELPAD 12 KM

Zorg voor ons landschap
BAKENS IN DE TIJD

Wandelen over
landgoederen,
boerenerven,
zuwes en
langs lanen

HET ADERWINKELPAD 12 KM

KLOMPENPADEN

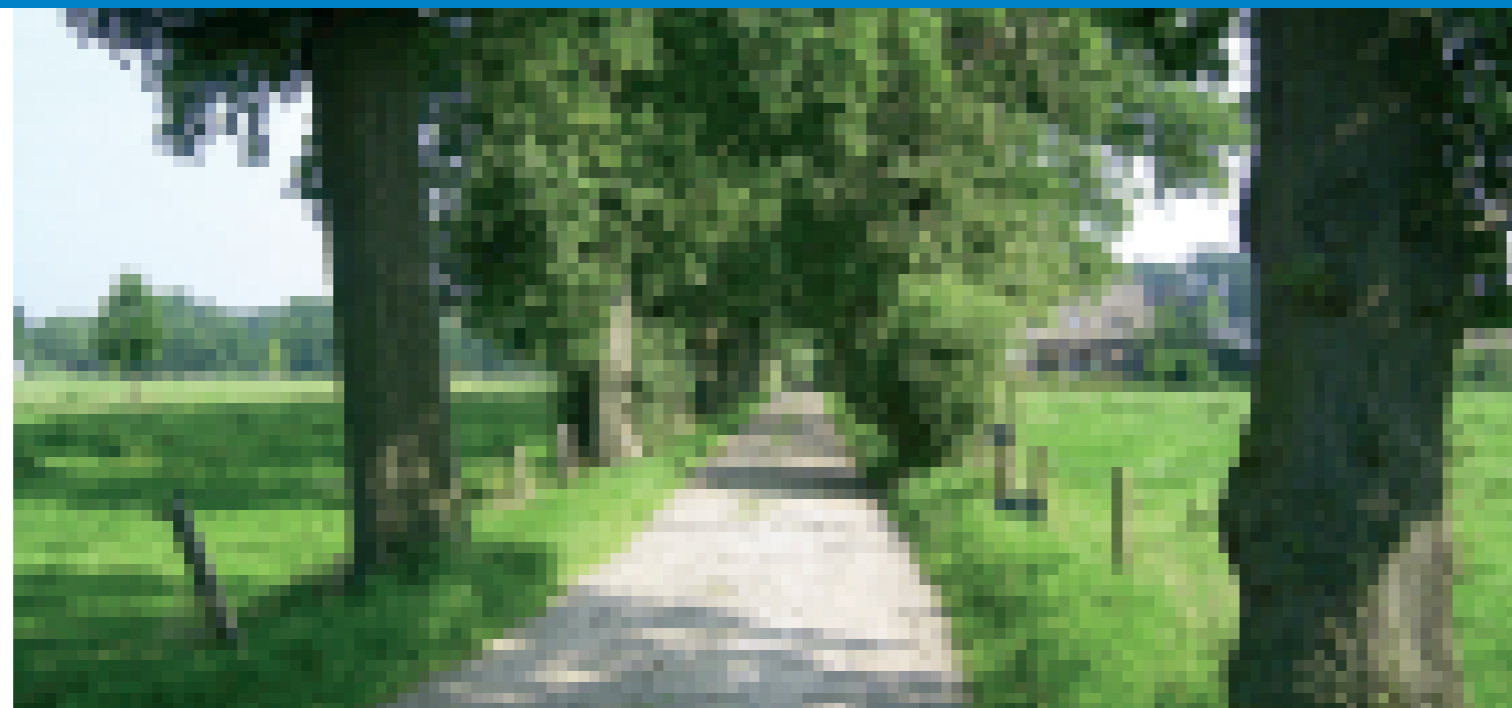
5 Broekweg

De Broekweg doorsnijdt hier de natte gronden van landgoed Sterkenburg. Het landgoed is in bezit van meerdere particuliere eigenaren. In het centrum van het landgoed ligt temidden van een gracht en bosschages het kasteel met in de directe omgeving de tot woonhuis verbouwde orangerie en de voormalige tuinmanswoning. Sterkenburg bleef lang een zelfstandig gebied met een eigen rechtshuis (tevens herberg).

Aan het einde van de Broekweg is 'de Pleisterplaats'. Op alle dagen (behalve zondag) kunt u terecht voor een heerlijke, zelfgemaakte versnapering. Steek de Langbroekerwetering over en volg de onverharde Zwarte weg.

6 Zuwes

De Zwarte weg en de Broekweg zijn zuwes. Een zuwe is een oorspronkelijke (water)scheiding tussen de verschillende delen van de copeverkaveling. Tussen twee watergangen ligt een begaanbare kade met laanbeplanting. De laanbeplanting wijkt af van een

Eeuwenoude lanen

“gewone” laan vanwege enige onderbegroeiing van heesters en hakhout. Een deel van de Broekweg heet vanouds Zwarteweg. Een verklaring zou kunnen zijn dat juist hier veen aan de oppervlakte komt. De Broekweg heeft nog altijd de functie van waterkerende zuwe.

Bij de verharde Dwarsweg gaat u rechtsaf, vervolgens links de Sterkenburgerlaan op en weer terug over de onverharde Broekweg.

7 De Gooyerdijk

Het eerste deel van de Broekweg is aan de linkerzijde ingeplant met nieuwe bomen, een herstelplan van Landschapsbeheer Utrecht en de Stuurgroep Kromme Rijnlandschap met medewerking van de eigenaar. Er stonden Amerikaanse eiken die niet goed tegen een hoge grondwaterstand kunnen. Inlandse eiken kunnen dat veel beter. Door de ingreep behoudt de Broekweg zijn karakter als zuwe in het landschap. De route vervolgt over de

Gooyerdijk dwars door Aderwinkel. Men vermoedt dat de naamgeving van de Gooyerdijk verband houdt met de oude benaming van de gehele Utrechtse Heuvelrug als Gooiland. Langs de weg staat verspreide agrarische bebouwing. Het eerste agrarische bedrijf aan de linkerhand is De Hondspol. Dit is een zorgboerderij waar 30 mensen met een verstandelijke beperking wonen en werken. Op woensdag en vrijdag van 10.30 tot 16.00 uur, kunt u er biologisch dynamische zuivel, groente en vlees kopen. Dit gebied heeft een grote verscheidenheid aan bebouwing: langhuisboerderijen en dwarshuisboerderijen gebouwd in drie verschillende eeuwen met hier en daar nog een bak- of zomerhuis. Maar er zijn ook nog moderne stallen die aantonen dat 'het boeren' hier nog lang niet tot het verleden behoort.

De Gooyerdijk volgen. Bij het bereiken van de bebouwde kom van Driebergen linksaf de Engweg volgen. Na 2,5 kilometer wordt het startpunt van de route bereikt.

De natuur en de mens laten sporen na in het landschap. En er komen voortdurend nieuwe sporen bij: van pingoruïnes uit de ijstijd en grafheuvels uit de prehistorie, tot houtwallen, knotbomen en zelfs begroeide vuilnisheuvels van nu. De natuurlijke en culturele landschapselementen vertellen verhalen over ons landschap. Landschapsbeheer leert ons die verhalen lezen en stimuleert daarmee het beheer van landschapselementen zodat zij ook in de toekomst een eigen plaats hebben. Dit klompenpad is in samenwerking met de gemeente Bunnik, Driebergen-Rijsenburg, Stichting de Voetstap, particuliere eigenaren en vele vrijwilligers tot stand gekomen. Voor meer informatie over het project, kijk op www.landschapsbeheerutrecht.nl onder historische voetpaden.

Praktische informatie

- **Rondwandeling:** Het Aderwinkelpad (12 km)
- **Markering:** blauwe markeringen in de vorm van een klomp.
- **Kortere wandeling:** het is mogelijk de route te verkorten. Stap dan over op de oranje markering.
- **Bezienswaardigheden:** de nummers op de plattegrond verwijzen naar de bezienswaardigheden langs de route.
- **Onverharde paden:** de wandeling is niet geschikt voor kinderwagens of rolstoelen, vanwege de onverharde en smalle paden. In geval van regen wordt waterdicht schoeisel aanbevolen.
- **Honden verboden:** het wandelpad loopt over particulier terrein waar veel loopt en wild beschutting vindt. Om de dieren niet te verstoren zijn honden verboden.

COLOFON

Productie: Landschapsbeheer Utrecht
Tekst: Stichting De Voetstap, Landschapsbeheer Utrecht
Foto's: Stichting De Voetstap, Landschapsbeheer Utrecht, Stuurgroep Kromme Rijn landschap
Historisch beeldmateriaal: Collectie Ed Tiele
Vormgeving: www.PressArt.nl

© Concept Klompenpaden en productie: Landschapsbeheer Utrecht en Peter Pim Stolker, www.PressArt.nl

Met speciale dank aan de Stichting De Voetstap, gemeenten Driebergen-Rijsenburg en Bunnik en de particuliere grondeigenaren.

Voor meer informatie:

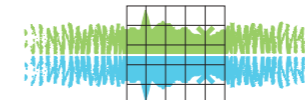
• www.heuvelrug.nl • www.de-voetstap.nl • www.landschapsbeheerutrecht.nl

2005, 1e druk. Landschapsbeheer Utrecht, De Bilt

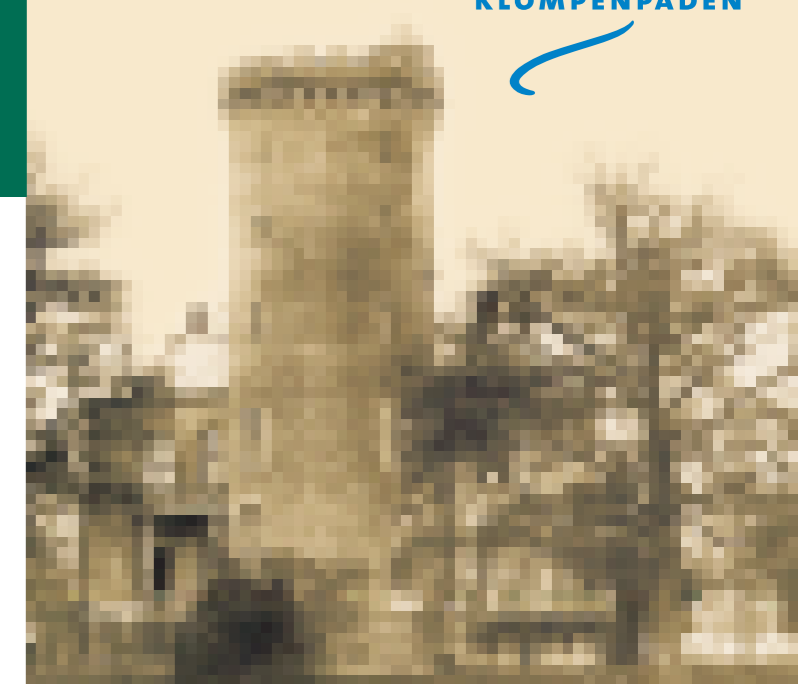
Alle rechten voorbehouden

€ 1,00

Dit project is mede gefinancierd door de Europese Unie en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

provincie Utrecht

Ontdek het mooie buitengebied van Driebergen-Rijsenburg en Bunnik.

Wandelen in het Langbroekerweteringgebied. In het karakteristieke

cope-landschap met de langgerekte verkaveling, versterkt door bos-

partijen van de landgoederen en lijnvormige landschapselementen als

knotbomenrijen, lanen en zuwes. Vanuit het project 'De paden op,

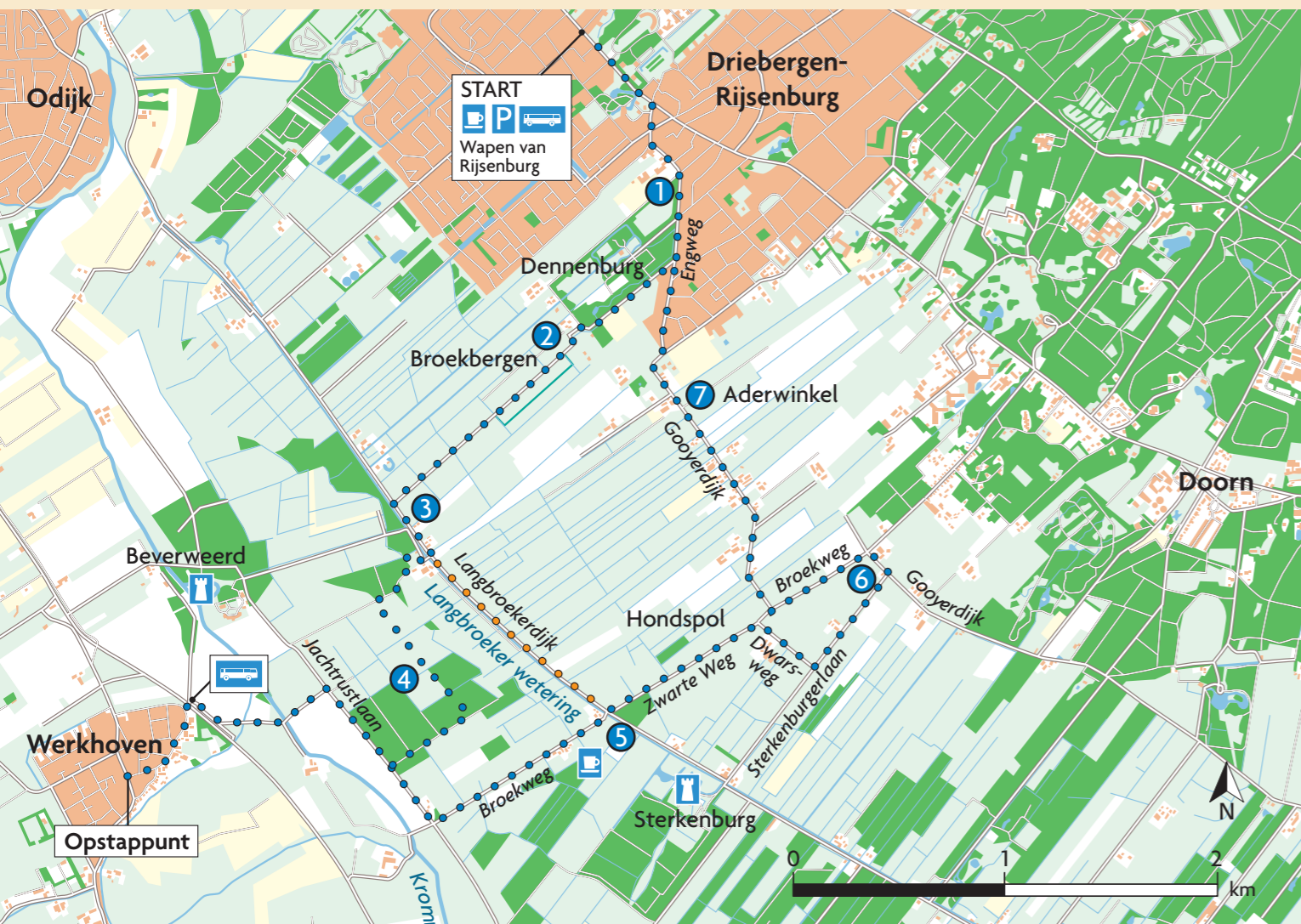
de lanen in... Langbroekerwetering', is een aantal lanen hersteld. Geniet

van de rust, kleinschaligheid en de combinatie van cultuur en natuur.

Klomp aan, rugzak op en gaan!

KLOMPENPADEN

HET ADERWINKELPAD 12 KM

Startpunt → Wapen van Rijsenburg, Hoofdstraat 83, Driebergen-Rijsenburg. Het Wapen van Rijsenburg behoort tot het complex van gebouwen bij het halfronde kerkplein dat rond 1809, de tijd van Napoleon, werd ontworpen.

Openbaar vervoer → Station Driebergen-Zeist is op 10 minuten loopafstand. Verder bus 50, 56.

Opstappunt → Werkhoven, bereikbaar met bus 41, 241.

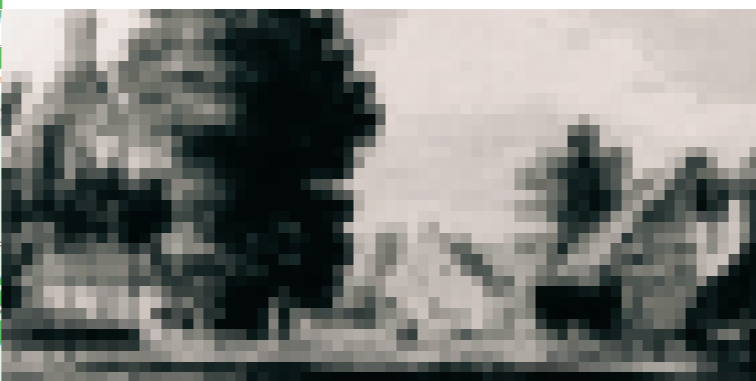
Hoofdstraat uitlopen u passeert links buitenplaats Sparrendaal en gaat rechtsaf de Engweg op.

Het Aderwinkelpad is genoemd naar een oud ontginningsgebied 'de Aderwinkel' ten zuid-oosten van Driebergen. De meest waarschijnlijke oorsprong van deze naam is de samenvoeging van: "In de winkel", zoals het gebied in 1454 genoemd werd, met de term "Ader"; de benaming van een klein stroompje. Van oudsher een nat, moerassig gebied dus.

1 Dorpskern Driebergen-Rijsenburg

De naam Driebergen wordt in 1309 voor het eerst in de bronnen aangeduid als plaatsnaam, maar de nederzetting is waarschijnlijk ouder. Vermoedelijk is de kiem van de nederzetting gelegd in een kleine agrarische gemeenschap die leefde op de enggronden rondom de huidige Engweg. De naam Driebergen zou zijn ontstaan uit het feit dat tegen de horizon in de richting van de Heuvelrug zich drie hoogten aftekenden. Een heuvel of hoogte werd vroeger aangeduid als berg. Al in de 18e eeuw vonden enkele zeer rijke Utrechtse het woonklimaat aan de rand van de Heuvelrug zo

Oude dorpskern Driebergen

aantrekkelijk dat zij zich vestigden in buitenplaatsen. In de 19e en 20ste eeuw volgden steeds meer welgestelden hun voorbeeld en werden landgoederen en villaparken gesticht.

Ga voorbij landgoed Denneburg rechtsaf het Kloosterlaantje in.

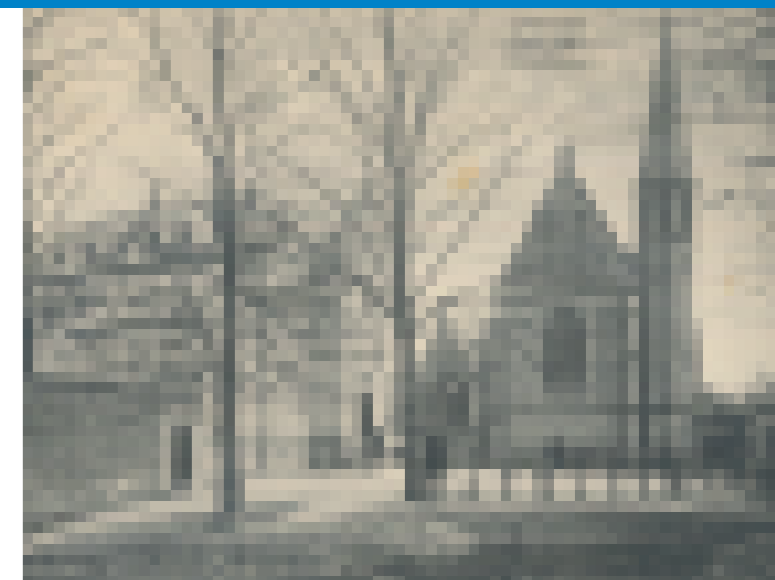
2 Buitenplaats Broekbergen

De buitenplaats Broekbergen werd meer dan 120 jaar bewoond door de zusters Benedictinessen. Zij verbouwden de buitenplaats tot klooster en noemden deze Arca Pacis, ark van vrede. Er werd voor de zusters een neogotische kapel gebouwd, waarvan alleen de toren nog bewaard is. Nu is hersteloorld Daidalos in de gebouwen gevestigd.

3 Ontginning

Om de vruchtbare gronden rendabel te maken lieten de bisschoppen van Utrecht het moeras droogleggen. Daartoe werd omstreeks 1126 een wetering gegraven met zijsloten voor de ontwatering. Zo zijn langgerekte kavels ontstaan, de zogenaamde copes. Door het verdwijnen van het moeras was de oostgrens van het Utrechtse domkapittel, het Sticht, kwetsbaar geworden. Om het gebied te kunnen verdedigen werden donjons gebouwd: een verdedigbare woontoren met een gracht er omheen. Rond de torens werden akkers, weilanden, bos en boomgaarden aangelegd. Door koop en vererving kwam steeds meer grond in handen van de ridders die donjons hadden. Nadat het buskruit was uitgevonden verdween de beschermende werking van de donjons. Door ver- en aanbouw ontstonden kasteelachtige gebouwen. In het begin van de 16e eeuw kwamen hier de ridderhofsteden, met hun eigen plichten en privileges, uit voort. Later, in de 18e eeuw kwamen de parkbossen rondom de kastelen en de landhuizen in de mode. Naast de boomgaarden, weilanden en griendbossen ontstond zo een heel gevarieerd gebied. In het gebied is nog steeds veel kleinschalige landbouw en de landgoederen met hun parkbossen zijn tot op heden nog veelal in particuliere handen. De landbouw en het beheer van de landgoederen zijn als vanouds sterk verweven met de natuur.

Vanaf Langbroekerdijk eerste brug rechts. Direct na de brug rechts de laan in. Na 150 meter links het bospad op. Vermijd het boerenref. U bent nu op landgoed Beverweerd.

Klooster Arca Pacis

Let op: u kunt de wandelroute hier inkorten door de Langbroekerdijk te blijven volgen, u komt dan bij punt 5 op de wandelroute weer uit (zie kaart). Volg de oranje markering.

4 Landgoederen

Lang voordat welgestelden Driebergen ontdekten als prettige woonplaats werden al zeer aanzienlijke huizen gebouwd in deze omgeving: de kastelen langs de Kromme Rijn en Langbroekerwetering. In het gebied van deze wandeling waren dat Beverweerd (gemeente Bunnik) en Sterkenburg. Andere kastelen in de omgeving die terug gaan tot 13e eeuwse woontorens zijn Hardenbroek en Rijsenburg, waarvan alleen het poortgebouw nog is overgebleven. Deze kastelen werden gebouwd door zogenaamde dienstmannen van de Utrechtse bisschop en de Domproost. Deze functionarissen waren aangesteld om het feitelijke gezag namens de landsheer uit te oefenen.

Vanaf hier is de route ook bereikbaar vanuit Werkhoven. Volg de Beverweertseweg, u gaat via de voetgangerstunnel onder de provinciale weg door. Na de tunnel rechts het steenslagpad op. Volg de weg en neem de brug over de Kromme Rijn. Bij de verharde weg rechtsaf.